

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 147

Ejeli telefon (nyomda) 742

KIADÓHIVATAL

Str. B.

ELOTIZETES

Egész év

1 évre

Negyedévre

Egy óra

Dr. Ramaseter Róbert
szerző 2. Il. 8.

Budapest

X évfolyam 6

1929 Március 20 Szerda

5689 év II. Adár 8

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A Keren Hajjeszód
épti az országot!

Aldozatok örvendő szívvel az ujjászülető Palesztina oltárán!

Kell-e kisebbségi törvény?

Már hónapok óta kering a levegőben a hír, hogy Maniu Gyula organikus törvénnyel akarja egyszer és mindenkorra tisztázni a kisebbségi kérdést. A készülő törvényjavaslatok légiója, úgy látszik, egyelőre háttérbe szorította a kisebbségi státusz ügyét, amelyből konkrét formában a mai napig sem készült el semmi. Mostanában azonban különös konjunktúrája van a kisebbségi kérdésnek, a Népszövetség előtt alaposan körülbeszéltek a problémát, csak éppen a lényegére nem tapintottak rá. Titulescu a párisi diplomáciai akadémián tartott előadásának témájául a kisebbségi kérdést választotta, ő is beült a körülbeszélők közé. Egyszóval a kisebbségi kérdés, hogy diplomáciai kifejezéssel éljünk, az európai politika napirendjére került, a világlapok vezércikkokban vitatják keresztül-kasul a problémát, a bukaresti lapok pedig napról-napra szálanként bogozzák és kiszálják össze a nekünk egész érthetőnek és egyszerűnek látszó kérdést.

A kisebbségi problémának ez a nagy népszerűsége adta az egyik bukaresti lapnak: az „Ultima Ora”-nak, azt az ötletet, hogy néhány politikussal „expressz intervjút” csináljon a kisebbségi törvényről. Az ilyen „expressz intervjú” azt jelenti, hogy a lap valamely szőnyegen forgó érdekes problémáról fűtában megkérdezi aforizma-szerűen tömör véleményét a közélet legmarkánsabb vezéregyéniségeinek. Ez a szőnyegen forgó aktuális probléma jelen esetben: van-e szükség kisebbségi törvényre? Az azonban, amit az „Ultima Ora” csinált, már nem is expressz interjú, hanem, hogy a vasuti hasonlatnál maradjunk, „rapid-intervjú”. A riportszerű újságíró szédítő iramban fogott hozzá az anyaggyűjtéshez, nem keresgélte sokáig a legalkalmasabb hozzászólásokat. Megelégedett azoknak a nyilatkozatával, akikkel utjának pont az első felőrájában akadt össze. Ez magyarázza meg, hogy az ugynevezett „expressz-intervjú”-ban furcsa kollektív gyűlt össze: Argetoianu, Goga, Mircea-Djuvara, Pompiliu Jonitescu és Petro Andrei. Ennek a néhány sebtében összeszedett politikusnak a véleménye természetesen nem alkalmas a probléma tisztázására. Inkább csak kísérlet a közvélemény kivánczolására de kísérletnek keletkezett körül nagyon érdekes. Ne felejtjük el, hogy a kisebbségi kérdés megünneplelte már a tízéves jubileumát tíz év óta egyik fundamentális problémája az állami életnek, bel- és külpolitikai vonatkozásokban rengetegszer megvitatták a joggal bízhatnák azt, hogy a kérdés frazeológáján túl valamennyi komoly politikusnak sikerült már eljutnia a probléma lényegéhez. Ezek után pedig lássuk a válaszokat.

Pompiliu Jonitescu azt mondja, nincs elégé tájékozva a kérdéssel ahhoz, hogy véleményt nyilváníthasson. Azt lássuk, ez a válasz a legjobb dokumentuma annak, milyen sürgős szükség van az organikus kisebbségi törvényre. Ha Pompiliu Jonitescu, a kamara alelnöke, a kormánypart vezetőpolitikusa, saját bevallása szerint nem ismeri a kisebbségi kérdést, mennyire szükség van egy törvénybe iktatott tájékoztatóra, amelynek szilárd és félre nem ma-

gyarázható paragrafusai alapján eligazodhatnak mindazok, akik hivatalos működésükben gyakorlatilag találják magukat szemben a kisebbségi kérdéssel.

Argetoianu határozott nemmel felelt. Szerinte az érvényben lévő törvények teljesen elegendők. Neki valószínűleg elegendő. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy nekünk is. Az érvényben lévő törvényeknek a kisebbségekről intézkedő szakaszai tulságosan légueműen vannak megfogalmazva. Kevés bennük a konkrétum. Szó van arról az alkotmánytörvényben például hogy minden polgárnak, nemzetiségre, vagy vallásra való tekintet nélkül teljesen egyenlő jogai vannak. Ezt az egyenlő jogokat azonban, amint a gyakorlati élet mu-

latja, legalábbis kétféleképpen lehet értelmezni. A kisebbségek például úgy értelmezik, hogy amint a többségi lakosságnak, úgy nekik is joguk van anyanyelvüket használni a közigazgatásban, az oktatásban, az igazságszolgáltatás előtt és az állami élet más megnyilatkozásaiban. Az iskolatörvény, a közigazgatási törvény és az igazságszolgáltatási szervezet azonban úgy értelmezi, hogy épügy, mint a többségi lakosságnak, a kisebbségeknek is jogukban van románul tanítani, az igazságszolgáltatási és közigazgatási életben pedig a beadványokat román nyelven készíteni. Kisebbségi nyelven azonban nem. Hiszen ilyesmit a románoknak sem szabad, a kisebbségeknek azonban csak egyenlő jogaik, de nem privilégiumaik

lehetnek.

Egyszóval az egyenlő jogok tulságosan lazán vannak megfogalmazva, jeleül annak, hogy tényleg szükség van egy olyan törvényre, amely konkrét formába öntse ezeket az egyenlő jogokat.

Még a legfőgyilagosabban Goga szól hozzá a kérdéshez. Azt mondja, lássuk előbb a törvényjavaslatot, majd akkor fogja tudni, hogy milyen álláspontot foglaljon el a javaslattal szemben. Veie együtt kíváncsan várjuk mi is a törvényjavaslatot és azt is, hogy Gogának megnyeri-e a tetszését, vagy nem. Mert ha Gogának nem fog tetszeni, akkor a kisebbségeknek egész biztos ki fogja elégíteni jogos követeléseit. De ha Gogának megnyeri tetszését, akkor már előre is kár a javaslatért.

A Mezőgazdasági Kamarák a gabonabehozatali vámjának felfüggesztését kéri

Bukarest, március 19. A mezőgazdasági kamarák szövetségének tagjai tegnap megbeszélést tartottak arról, hogy a gabona beviteli vámját ideiglenesen meg kellene szüntetni. A gabona belföldi ára ugyanis a beviteli vám dacára jelenleg magasabb, mint a külföldi, ami tehát

részt azt bizonyítja, hogy a védővám nem használt, másrészt azt, hogy a gabona nem annyira a termelők, mint a gabonakereskedők kezében van már, akik spekulatív céllal emelik az árakat. A mezőgazdasági kamarák uniója ép ezért javasolná fogja Mihaila he földművelésügyi

miniszternek, hogy az új termésig a kormány függesse fel a buza beviteli illetékét, ami mindenestre elő fogja idézni azt, hogy a gabonakereskedők piacra vezetik buza készleteiket és másrészt az árak a külföldi gabonárhoz fognak igazodni.

Négyszázmillió svájci frank lesz a nemzetközi jóvátételi bank alaptőkéje

Páris, március 19. A jóvátételi bizottság ma újra rövid plenáris ülést tartott. A lapok beavatott helyéről azt közlik, hogy még e héten sor kerül az amnesz sok összegének és számláinak megalapítására vonatkozó tárgyalásokra. Gazdasági körökben az a hír terjedt el, hogy a szakértői bizottság a jóvátételi nemzetközi pénzügyi alapokból 400 millió svájci frankot akar összehozni.

Páris, március 19. Beavatott helyről származó információk szerint Owen Joung amerikai fődélegátus a jóvátételi szakértői konferencia elnöke a napokban megkezdte megbeszélését a hitelező államok véglegesen megállapításra kerülő követeléseiről. A hatalmakkal folytatott tárgyalások után Joung Schacht birodalmi bankelnökkel folytat majd megbeszéléseket és közli a na-

talmak delegátusaival folytatott megbeszéléseinek eredményét.

A szakértői bizottságnak legközelebbi plenáris ülése holnap délután lesz. E plenáris ülés befejeztével Schacht Berlinbe utazik és résztvesz a Német Birodalmi Bank közgyűlésén. Távolról is a Joung-bizottság nem tart plenáris ülést, de az albizottságok továbbdolgoznak.

Trozkij szerint a bolsevizmust csak egy modernizált bonapartizmus válthatja fel

Hogyan él a volt hadügyi népbiztos Konstantinápolyban

Berlin, március 19. Amióta Trozkij-ről lehullott a titokzatosság fátyla és Konstantinápoly legélénkebb utcájának egyik szállodájában lakik, az érdeklődés láthatólag ismét fellángolt személye iránt. A német sajtónak adott hosszabb nyilatkozatában Trozkij különböző kérdésekről beszélt, amelyek Szovjetország jelenlegi állapotára vonatkoznak. Trozkij felhasználta az alkalmat, hogy a szovjet-állam erős alapjaira mutasson rá. Óva intett attól az európai nyilvánosságban mindjelenben terjedő hiedelemtől, amely szerint a szovjetállam erői gyengülöben volnának. Trozkij mindössze annyit mondott hogy a szovjetállam nem töltheti be feladatát abban az izoláltságban, amelyben jelenleg van. A közle és Stalin között keletkezett ellentét lényege abban áll, hogy Stalin nemzeti, ő (Trozkij) pedig nemzetközi politikus. Egy gyö-

zelmes orosz ellenforradalom csak bonapartista módra gondolható el. Trozkij itt a fascizmusra céloz, amely szerinte modernizált bonapartizmus. Trozkij kijelentette továbbá, hogy legszívesebben Németországban telepedne le, mert ott tarthatná be legjobban egészségét, ezenkívül tudományos és irodalmi munkásságát is jól elláthatná. Fértesülései szerint a beutazást meg fogják neki engedni. Ha azonban mégsem bocsátanak be, úgy Hollandiába, vagy Norvégiába menne legszívesebben. Trozkij teljesen leborotváltatta arcát és ma már egyáltalában nem emlekedtet arra a mefészőfejre, amely eddig oly jellegzetessé tette. Kinézése most kellemes és megnyugtató.

A Daily Telegraph munkatársa is felkereste Trozkij, aki az angol lap számára a következőket mondotta: — Nagyon szeretném látni egyszer a

Britisch Muzeumot és kérem, érdeklődj meg Londonban, hogy megkaphatnám-e ehhez a kormány engedélyét. Nagyon szükségesnek tartom, hogy Anglia és Szovjetország között a diplomáciai viszony helyreálljon. Közeledek a nap, amikor Anglia kopogtatni fog Szovjetország ajtajain.

Majd hangsúlyozta Trozkij, hogy a jövőben nem kíván aktív politikát foglalkozni, hanem kizárólag írói feladatoknak szenteli idejét.

Berlin, március 19. Dr. Rosenfeld birodalmi képviselő Trozkij nevében beadványt nyújtott át a kormánynak, amelyben Trozkij biztosítja Németországot, hogy ottani tartózkodása kizárólag egészségének helyreállítását célozná és hogy ott semmiféle politikai ténykedést nem fejtene ki. Trozkij beadványáért felelősséget vállalt Grzesinsky porosz külügyminiszter.

Mos Tanase, a belügyminisztérium öreg szolgálója elmondja harmincéves visszaemlékezéseit harminc gazdájáról

(Bucuresti-Bukarest, március 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Délután 11 óra. A belügyminisztérium hosszú folyosóját, az előszobákat s a kabinetfőnökök szobáit kérvényező emberek töltik meg, akik gyámoltalanul néznek körül és nem tudják, mihez kezdjenek. Ilyenkor mindenkit beengednek a miniszterek előszobáiba.

— Mit akar itt ez a sok ember? — forul felénk Tanase bácsi — Mos Tanase a belügyminisztérium öreg szolgálója és így folytatja: — Ej ez csak most van így. Sehogy se tetszik nekem ez a nagy demokrácia. Mindenki jön, megy, mint egy váróterembe.

Valaki figyelmeztetett, hogy amikor Mos Tanaséval beszélgetek, ne készítsék jegyzeteket, mert ha megtudja, hogy cikket akarok róla írni, akkor lakatot tesz a szájára. Az ő szerepe már csak akkor kezdődik, amikor az audienciának vége és csak a kivételesek léphetnek be a miniszterhez. Mos Tanasénak mindenkinél rendkívül érzékeny van ahhoz, hogy kit kell beengedni és kit nem kell beengedni a miniszterhez. Mos Tanasé a hatodik érzékével érzi meg, hogy kit lát, vagy kit nem lát szívesen a miniszter. Hogy ki sántikál jobban, ki sántikál rosszban. Hogy ki a barátja és ki az ellensége a miniszternek.

Harminc év — harminc miniszter

Mos Tanasé az egy fogalom. Ahogy ott ül a belügyminiszter szobája előtt ősz fejjel, nekülé el sem lehet képzelni a belügyminisztériumot. 30 éven keresztül minisztert szolgált ki az öreg. Egy egész történelmi játszódott le szemei előtt. Ő volt az, aki 30 éven keresztül minden belügyminisztert elsőnek üdvözölt, amikor elfoglalta hivatalát és ő volt az utolsó is, akitől búcsuzott a miniszter, ha megbukott.

Az öreg úgy ül kis foteljében, mintha egy egész ország sorsa az ő kezébe volna letéve. És tényleg az öreg 30 éven keresztül 30 miniszternek volt a bizalmasa. Mos Tanasé már gazdag ember lehetne, de az öreg a következőképen beszél:

„Csak nyitogattam, de sohasem kértem“

— Még soha egyik gazdámól sem kértem szíveséget. Még soha kérdés nem hagyta el a számam. Csak nyitom az ajtót másoknak, akik kérni jönnek. Előfordult, hogy tőlem is megkérdezték, nem-e kívánok valamit, de én olyankor is hallgattam.

— Milyen párti Mos Tanasé? — tettük

fel hirtelen a kérdést.

— Nem vagyok én semilyen párti. Azt hiszi tán, hogy minden embernek muszáj politikálni. De különben nem is tudom, hogy miért ez a sok politikálás. Miért az a sok párt és miért az a sok veszekedés. Az igaz, hogy ahányszor egy párt felcserelem a másikat, itt minden fenekesül felfordul. Új arcok tűnnek fel, új rendszer és új főnökök. Az új főnökök legtöbbször annyira különböznek egymástól, mint a fehér a feketétől.

— Gazdái közül kát beszél a legjobban, ki volt magához legjobb — kérdeztük az öregtől?

Mos Tanasé elgondolkodik, eszébe jut a mult, szomorú mosoly jelenik meg arcán.

— Hozzám mindegyik jó volt, de volt közöttük nagyon sok, akit nagyon megszerettem. Volt közülük sok tulszigoru, sok jólelkű, volt okos és volt bizony olyan is, aki nem sokat törődött a minisztériumokkal, inkább más dolgokon járt az esze. Majd az öreg hozzátette:

Lascau Catargi

— Lehet biz' az is, hogy én nem tudtam őket kiismerni. A legszigorubb, de még alegokosabb is Lascau Catargi volt, aki 1902-ben miniszterkedett. Már az uccára hallottuk a hangját. Ahogy jött fel a lépcsőn, már húzta le a kabátját s mikor az ajtóban le akartuk huzni a hócipőt a lábáról, annyira sietett, hogy bennünket is magával akart huzni. És kora reggeltől késő estig kabinetjébe bezárkózva, szakadatlanul dolgozott. Előtte 1901-ben Aurélian volt a miniszter. Ő volt az első erdélyi politikus, aki aktív részt vehetett az Okiróltság kormányzásában. Borzasztóan ideges ember volt a igazi nagy ur. Nem tűrt ellentmondást s nagy haragra gerjedt, ha utjában valaki eléje került. Mindenki rettegett tőle s akkoriban a kormányban ő volt a legfélelmetesebb tagja.

Mos Tanasé Alexandru Constantinescuról beszél mégis a legnagyobb tisztelet hangján.

Nagyon okos ember volt Constantinescu

— Nagyon okos ember volt s a minisztériumban nagyon szerettük őt. Még visszamelegszem, mikor a kormány Jasi-ban ülésezett 1918-ban. Délről a németek, északról az oroszok fenyegettek bennünket. Mindenki elveszítette a fejét. A királyi családot féltették. Egyetlen ember őrizte meg nyugalmát: Constanti-

nescu Alexandru, az akkori belügyminiszter. Karácsony éjszakája volt. A belügyminisztériumban ültek össze minisztertanácsra a kormány tagjai. Hírnökök jelentették, hogy az oroszok feltartóztatlanul nyomulnak előre Besszarábiában. A kormány tagjai kétségbeesve tárgyalták a dolgokat. A tanácssteremben egy karácsonyfa volt felállítva. Alatta ült Constantinescu Alexandru egyedül, hallgatagon. Valamivel éjfél után mindenki elment a tanácssteremből, csak ő maradt ott továbbra is mozdulatlanul, magába mélyedve és én. Szomorúan néztünk egymásra és mindketten hallgattunk. Reggel a miniszter frissen, bámulatos lelkiállással fogott hozzá a munkának. Parancsokat osztogatott, rendeleteket fogalmazott s néhány nap múlva a veszély veszés felhője elvonult. Constantinescut mindannyian nagyon szerettük.

Ezután Vaitoianuról beszél Mos Tanasé aki 1918-ban, 19-ben és 1922-ben háromszor volt belügyminiszter. Ő is kemény kezű, energikus ember volt. Azután beszél Marzescutól, Lupuról, aki a Consul Dirigenck volt a belügyminisztere. Argetoianuról, Camarasescuról, aki 1921-ben volt rövid ideig belügyminiszter.

Goga a költő

— És Goga? kérdeztük.

— Hát Goga ur, mit is mondjak róla. — jegyzi meg mosolygva az öreg. — Költő ember volt. Ő bizony nem csinált olyan nagy dolgot a hivatalból. Inkább a kabinetigazgató tárgyalt és fogadta a kérvényezőket, a belső ügyeket ügylészik, nem nagyon szerette.

Bernard Shaw lefejezetti magát ha ...

A költő magánlevele egy új és borzalmas kísérletről

Brjuchenenko professzor, orosz fiziológus, egy szörnyű kísérletről számolt be legutóbb az orvosi világnak. Nincsen kevesebbről szó, mint arról, hogy ez a tudós levágja élő kutyáknak a fejét, azokat egy villamosáramot tartalmazó csőre erősíti, amiáltal a levágott fejben a vérkeringés tovább tart. A végzett kísérletek folyamán a villamosesővekre erősített kutyafejek még két és fél óra hosszat éltek és minden életfunkciót továbbra is ugyanugy nyilvánítottak, mint amikor még a kutyák testéhez tartoztak. Így például vicsorították a fogaikat, mintha ugatni, vagy harapni akartak volna, könnyeztek... sőt olyan kétségbeesett fejmozdulatot is tettek, amely azt a szándékukat árulta el, hogy legszívesebben leugranának a villamosvezetéről, amelyre rákötötték őket. Ennek a kísérletnek gyakorlati alkalmazásáról írva, a „Medizinische Welt“ című folyóirat, — miután előzőleg az experimentumot halálán haladásnak minősíti, — következőképpen folytatja: — „következtetésekben odáig jut, hogy ugyanilyen módon emberi fejeket is fel lehet élesíteni és különösen a lefejezetteknek lehetne alkalmazni.

Bernhard Shaw, a világhírű angol író, akivel egy berlini hölgy ismertette meg az orosz professzor felfedezését, a következő megszokott maliciájára jellemző levelet intézte informátorához:

„Nagyságos asszonyom! Brjuchenenko kísérletét féltelmesen érdekesnek tartom. Nem tudok azonban kevésbé tartalmatlan dologt elképzelni, minthogy azt egy halálraítél bűnözőn próbálják ki. Nem kívánatos, hogy egy ilyen embernek az életét meghosszabbítsuk. A kísérletet sokkal inkább valamelyik tudósan kellene kipróbálni, akiknek az életét valamilyen szervi baj, például gyomorrák veszélyezteti és már-már azzal fenyeget,

— Hát Ducea?

— Ducea ur, el kell ismerni sokat dolgozott. Komoly, szigorú ember volt, de mintha nem lett volna olyan sok a dolog, mint most. Az emberek nem nagyon mertek bejönni a minisztériumba és ahelyett be is jöttek, azok közül nagyon-nagyon kevesen kerültek be a miniszterhez, csak a legkivételesebb személyek.

— Diákok is, — kérdeztük.

— Jöttek azok is elég gyakran.

— Vajda urról és a mostani rezsimről mi a véleménye?

Mos Tanasé biztosan nem tudta, hogy újságba írom meg, amit mondani fog.

Maniu atlati

Vajda urról akk' is jól tudtam, ha véletlenül most nem ő volna a gazdám. Már 1920-ban is „oknyit dolgoztunk“. Akkor a minisztertanács itt ülésezett ebben a teremben. Visszaemlékszem, akkoriban Maniu miniszterelnök ur mindennap ellátogatott hozzánk. Minden alkalommal alrúdt s körülé ült magával, amelyekkel teletöltö Vajda ur zsebeit. Ugy voltak egymással, mint két testvér.

— Mostanában jár fel a miniszterelnök a belügyminisztériumba?

— Bizony nem. Amióta miniszterelnök, egyetlenegyszer sem volt nálunk. Mihalache, Raducanu, meg Junian miniszterelnök urak elég gyakran jönnek el. Stere ur majdnem minden nap itt van Mirto urnál. Egy dolog nem tetszik nekem, ismétli el meggyőzően az öreg. — Igen sok ember jár most ide, ugyhogy minden idejét lekötik a miniszter urnak, aki bizony majdnem minden nap éjfél után egyig, kétóráig dolgozik.

Itt a beszélgetés hirtelen abbamarad. Mos Tanasénak ki kellett nyitni az ajtót. Ezuttal saját magának nyitotta ki. Teát vitt be talcán a belügyminiszternek. **Hátszegi Ernő.**

Szatmáron

a Nottara színházban szerdán, márc. 20-án tartja bucsuelőadását

Lydia Potoczskája

világhírű jiddis művésztársulata

Nagykárolyban

a Városi Színházban csütörtökön, március 21-én tartja egyetlen vendégfellépését a társulat.

Hirdessen az Uj Keletben

EGYER

— A Kolt jubiláris dis Akademiht tartotta jub lozsvári zsi jelenlétében most lépett alkalommal sülelek ü Kaszner E ros-risouja meg, ismer célját és tö jelent testü elsőnek dr. si képviselő vözölte a E sági cionist lességeit fe a Barissziá nő a Zs. N. Paula az A ke a koloz zsef a sóm nő a Hagg Ezra, végül nevében üc sziát. Azut szia új Ch sja. A felav gezte, aki a vér kavodj az E. Zs. N

Sche
b n, Roma
Ulma
festék és

GOYO

Márclu hatók sz
Cál
Az ára szembe
Érdeklő

Apr

Ca

Radioak vese- é

A szét ellenébe

Bis láda Z
Nagy láda

Kaphat

Prospek Megren

Admini ne

Hatjegan professzor súlyos incidense Ghitescu vezérigazgatóval

**A közoktatásügyi miniszter teljes elégtételt ígért
Hatjegan professzornak**

(Bucaresti-Bukarest, március 19. Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt szokatlanul súlyos incidens zajlott le a közoktatásügyi minisztériumban. Hatjegan professzor, a kolozsvári egyetem rektora és a kamara elnöke, megjelent Petre Chitescu-nak az irodájában, aki az elemi iskolai oktatás igazgatója. Hatjegan professzor átnyújtott az igazgatónak egy listát a kolozsvári iskolaellenőrző személyzet át helyezéséről, amelyhez az államtitkár már hozzájárult.

Ghitescu igazgató, aki Anghelescu miniszternek egyik legfőbb csatlósa volt

és a legelkeseredettebb liberális, sértő megjegyzéseket tett Hatjegana és azt állította, hogy a kolozsvári iskolaszemélyzet körében intrikák folynak.

A vita mind hevesebb lett, míg végülis teletgességgig fajult a rektor és az igazgató között. Hatjegan az igazgató magatartásán felháborodva egyenesen Costachescu közoktatásügyi minisztert kereste fel, akinek jelentést tett az incidensről. A közoktatásügyi miniszter azonnal vizsgálatot rendelt el és a legkomolyabb elégtételt ígerte be Hatjegan rektornak.

A bányatörvény szenátusi vitája elől a liberális szenátorok kivonultak a szenátusból

(Bucaresti-Bukarest, március 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus mai ülésén benyújtották a bányatörvényről szóló törvényjavaslatot. A javaslatot a liberális párt nevében Orleanu szólalt fel, aki hosszabb nyilatkozatot olvasott fel. A nyilatkozat szerint a liberális párt a román nemzetgazdaságra veszélyesnek deklarálja a törvényjavaslatot és ezért a liberális párt nem vesz részt a javaslat tárgyalásán. Ennek kijelentése után a liberális

szenátorok testületileg kivonultak a szenátusból.

A kamarában Osian nemzetiparasztpárti kérdést intéz a közlekedésügyi miniszterhez a CFR-tisztviselők számára rendelt új egyenruhák kérdésében. A képviselő bejelenti, hogy már decemberben kért erre vonatkozólag adatokat, de nem kapta meg azokat. A napirenden a kooperatívok törvényjavaslata szerepelt, melyet általánosságban megszavaztak. Az éjjeli ülésen, amely este 10 órakor kezdődött, részleteiben is megszavazták a törvényjavaslatot.

Letartóztatták a bánffyhungyadi postahivatal két tisztviselőjét, akik 33 ezer lejt loptak ki egy pénzeslevélből

(Cluj-Kolozsvár, március 19. Az Uj Kelet tud.) Tegnap számában jelentette az Uj Kelet, hogy a kolozsvári városi sziguranca újabb postalopás ügyében folytat vizsgálatot. A nyomozás néhány napon keresztül a legteljesebb titokban folyt és így az ügyre vonatkozó adatok a különböző találgatások következtében tévesen kerültek nyilvánosságra. A lopást ugyanis nem Kolozsváron, hanem Bánffyhungyadon követték el és ebben az ügyben a tegnapi napon két letartóztatás is történt.

Néhány nappal ezelőtt feljelentés érkezett a kolozsvári ügyészséghez, amelyben Fischer Sámuel bánffyhungyadi kereskedő jelentette be, hogy 39 ezer lejt tartalmazó pénzeslevelét a bánffyhungyadi postán felbontották. Fischer még január 26-án Jermut, kisküküllőmegyei községbe küldött pénzeslevelében 39 ezer lejt, de a pénzeslevel, mire rendeltetési helyére érkezett, szabályosan ki-

vágott újságpapírokat tartalmazott. A kolozsvári ügyészség a sziguranca birtoka meg a nyomozás megejtésével.

Iconar sziguranca-komiszár néhány nappal ezelőtt ki is szállt Bánffyhungyadon, ahol megkezdte a nyomozást a pénzeslevel tolvajainak kiderítésére. A gyanyu Marcu Joan postatisztviselőre esett, akinek íróasztalfiókjában néhány papírszeletet találtak, amelyek teljesen megegyeztek a felbontott pénzeslevelben talált papírdarabokkal. Marcu Joan letartóztatták. lakásán házkutatást tartottak és ennek során nyolcezer lejt meg is találtak az ellopott összegből.

Marcu Joan a bizonyítékok súlya alatt bevallotta, hogy a pénzeslevelet valóban ő bontotta fel. Könnyek között mondta el, hogy kis fizetéséből nem tud megélni, nőülni akart és külsőben álló eljegyzéséhez volt szükséges a pénz, amelynek megszerzéséhez nem talált más módot, mint a pénzeslevel felnyit-

tását. Bevallotta azt is, hogy a lopásba Cilibescu Vasile kollégáját avatta be egyedül, akinek háromezer lej hallgatási díjat adott.

A vallomás alapján Iconar a helyszínen Cilibescut is letartóztatta és mindkettőjüket Kolozsvárra kísérte át, ahol egyelőre a sziguranca börtönében tartják őket fogva. A nyomozást a többi

Bánffyhungyadon megismétlődött pénzeslevel-lopásokra is ki akarják terjeszteni. A bánffyhungyadi postánál ugyanis már többször reklamáltak, hogy az Amerikából érkező dollárokat tartalmazó levelek eltűnnek a postahivatalban. A nyomozó közlegeknek az a gyanyuk, hogy a dollárokat is Marcu Joan és Cilibescu lopták ki a levelekből.

Primo de Rivera még mindig cáfolja a spanyol forradalmi megmozdulások hírét

Páris, március 19. A „Le Journal” madridi tudósítójának közlése szerint Primo de Rivera tábornok miniszterelnök felhatalmazta a félhivatalos Fabra távirati irodát a spanyolországi forradalmi mozgalmakról külföldön telerjedt hírek cáfolatára. A miniszterelnök nyilatkozott a lapok munkatársai előtt a belpolitikai helyzetről majd kijelentette, hogy hazug hírek terjesztésével szemben büntető eljárás indításán kívül a kormány az állam képviselőiben a bíróságok előtt kártérítési perekkel fog fellépni. Primo de Rivera kijelentette még, hogy a sevillai és barcelonai világiállásokat program szerint május kilencedikén és tizenkilencedikén megnyitják.

A „Paris Soir” madridi távirata arról

számol be, hogy a rendfenntartó hatóságok utasítást kaptak a kormánytól arra, hogy a Spanyolországban tartózkodó idegenek viselkedését a legpontosabban ellenőrizzék és minden gyanús jelenségről azonnal legyenek jelentést. Utasították a hatóságokat arra is, hogy az egyetemek vidéki hallgatói azonnal hagyják el azokat a városokat, amelyekben a fősiskolák bezárták. A diákoknak haladéktalanul lakóhelyeikre kell utazniuk. A belügyi államtitkár figyelmeztette a lapokat, hogy kormányellenes kiáltványok közlése a mai helyzetben államellenes bűncselekmény és a jövőben ilyen közlések esetén a lapot a kormány azonnal betiltja.

Kaszab Aladár vagyonának tekintélyes részét a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta

Szabadság-téri házáat a zsidó hitközségre testálta, azzal a kikötéssel, hogy árából új poliklinikát állítsanak fel

Budapest, március 19. Kaszab Aladár, az elhunyt budapesti hitközségi elnök végrendeletét ma délelőtt bontották fel az ötödik kerületi járásbírószágon, ahol az illetékesek előtt kihirdették a végrendelet rendelkezéseit. Kaszab Aladár több végrendeletet is hagyott hátra, a melyek közül a 2. számú intézkedik azokra a vagyonkomplexumokra vonatkozólag, amelyeket a közintézmények javára kell felosztani.

A végrendelet meglepő rendelkezéseket tartalmaz. Kaszab Aladár Teréz körút 37. szám alatti házában, — amely részvénytársasági alapon épült, — összes részvényeit a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. A rendelkezés szerint az Akadémia a ház jövedelméből 10 százalékot szabadon használhat fel, míg ötven százalékot különböző díjak alakjában kell kiosztania. A ház jövedelmének tíz százalékát a Kereskedelmi Akadémiára és a tözsdé segélygyuleterre, öt százalékát a Hirlapírók Nyugdíjintézetére és tíz százalékát a numreusz klauzusz miatt még mindig külföldön tanul-

ni kényszerült zsidó diákok segélyezésére hagyta. A fennmaradó 5 százalékot különböző kulturális célokra testálta. Kaszab Aladár Szabadság tér 15. sz. alatt lévő házáat a pesti zsidó hitközségre hagyta, azzal a határozott utasítással, hogy ah az eladásából származó összeget teljes egészében egy új zsidó poliklinika felépítésére kell fordítani. A végrendelet kommentálására még vissza térünk.

— Szenvedő nőknél a természetes «Ferenc József» keserűvíz könnyű, erőlködés nélkül való belkiürítést idé elő és ezáltal sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervezetre. A női betegségekre vonatkozó tudományos irodalom több megalkotója írja, hogy a Ferenc József víz kitűnő hatásáról a saját kísérletei alapján is alkalmi volt meggyőződést szerezni. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

ACÉLLEMEZ ÜZLETI

REDŐNYÖKET

Esslingeni ablak faredőnyöket gyártunk és a legolcsóbban szállítunk. — Arajánlattal díjtalanul szolgálunk. —

HALÁSZ TESTVÉREK

ORADEA—NAGYVÁRAD
Strada Copalnicosanu 10.

Legújabb Wallace-könyvek

Sötét ember	ára 240.— lej
Borzalmak kastélya	" 136.— "
A hét lakattal lezárt ajtó	" 136.— "
A smaragd nyaklánc	" 136.— "
A rémületes arc	" 221.— "
A sárga kígyó	" 136.— "
A bandita	" 123.— "

Naphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél Cluj.

Szerda, 1930 március 20.

Az Uj Kelet zsidó Feszerkesztői és Felelős Szék Bukaresti Str. C. az Uj Kelet forrása

— Az új kolok vak 8-ig tart. ötödike kapnak is

— A csak mu Berlinből mai ülésén vaslatot, munkaügy nyert 250 kezesek h nél unnk lehet alka tyamán sz cialisták é rasztpártn ter ellen ditványa szóval 69 mi gyűlés délután le napirenden

— Küllig angol kirá jelentik: C legkisebb pett: A he bankettjén azt hangoz nak ő az e lyára lép. niszterelnök

Jön: P

— Lezul emeletről, Budapestre za gyári r ban dolgoz hirtelen me zatos maga rek rémült tül zuhandó fennakadt, üres leveg hogy Mar gasságban fem, ahon A munkás kat szenved

— Kivé reggel ki Ferenczi rom évve mekeit me órákor ve ujonnan ki re. A beáll statáltak a NE GYÖ CSUKAMA Borakaku.

— Müso ban. Az U törtökön e soros este nő műsora a vezetőse

Férf

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági híradás napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Kaszner Rezső,
Str. Caroli 81.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az iskolák husvéti vakációja. Az iskolák vakációja március 23-tól április 8-ig tart. A besszarábiai diákok május ötödike körül újabb öt napi vakációt kapnak a husvét megünneplésére.

A német állami építkezéseknél csak munkanélkülieket alkalmaznak. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés mai ülésén megszavazták az építési javaslatot, melynek értelmében a közmunkaiügyi miniszter felhatalmazást nyert 250 millió márká erejéig építkezések beindítására. Az építkezéseknél munkára csak munkanélkülieket lehet alkalmazni. Az ülés további folyamán szavazás volt a nemzeti szocialisták és a keresztényszocialista pártokról a birodalmi belügyminiszter ellen beadott bizalmatlansági indítványa felett, melyet a többség 229 szóval 69 ellenében elvetett. A birodalmi gyűlés legközelebbi ülése holnap délután lesz a költségvetési vitával a napirenden.

Külföldi szolgálatba lépett György angol király legkisebb fia. Londonból jelentik: György herceg, a királyi pár legkisebb fia külföldi szolgálatba lépett. A herceg az állami tisztviselők bankettjén beszédet mondott, melyben azt hangoztatta, hogy a királyi családnak ő az első hercege, aki polgári pályára lép. A herceg után Baldwin miniszterelnök beszélt.

Jön: Piccadilly

Lezuhan egy munkás az ötödik emeletről, de nem történt semmi baja. Budapestről jelentik: Marucsányi Győza gyári munkás, ötemelet magasságban dolgozott egy elevátoron, amikor hirtelen megszédült és lezuhan az írt zatos magasságból. A földön álló emberek rémülten néztek a levegőn keresztül zuhanó testre, amely egyszerre fennakadt, első pillantásra látszólag az üres levegőben. Később vették észre, hogy Marucsányi az egyemelet magasságban lévő táviróhuzalokon akadott fenn, ahonnan a tűzoltók le is vették. A munkás mindössze kisebb zúzódásokat szenvedett.

Kivégzés Balassagyarmaton. Ma reggel kivégezték Balassagyarmaton Ferenczi Pál bognármestert, aki három évvel ezelőtt feleségét és gyermekeit megölte. A kivégzés reggel hét órakor vette kezdetét és az ítéletet az újonnan kinevezett hóhér hajtotta végre. A beállott halált 17 perc múlva konstatálták az orvosok.

NE GYŐTÖRJÜK GYERMEKEINKET CSUKAMAJOLAJALI Adjunk helyette borakku, csokoládézú Jemlőt.

Műsoros estély az Ujságíró-klubban. Az Ujságíró-klub vezetősége csütörtökön este táncal egybekötött műsoros estélyt rendez. Az estélyre kitűnő műsorról és zenéről gondoskodott a vezetőség.

LEGUJABB

Testvérbátyja üzelméiért mondott le Alevra tábornok

Az Uj Kelet bukaresti tudósítójának esti telefonjelentése

Lapunk más helyén közöljük, hogy egyes bukaresti lapok jelentései szerint Alevra tábornok, közlekedésügyi miniszter ma benyújtotta lemondását Maniu miniszterelnöknek. A lemondásra vonatkozólag az Uj Kelet munkatársa teljesen autentikus helyről úgy értesül, hogy Alevrát erre a lépésre igen kényes természetű okok kényszerítették.

Információink szerint Alevra tábornok testvérbátyja, aki az averescanok idején többségi szenátor volt, bizonyos ügyeket csinált a közlekedésügyi minisztériumban. A tranzakciók nyilvánosságra kerültek és a kormányparti képviselők, akiknek egyik csoportja már hónapok óta folytat kampányt a parlamentben Alevra ellen, a kormány tu-

domására hozta, hogy a leleplezett ügyletek részleteit a parlament elé hozza. Ezt elkerülendő, Maniu miniszterelnök azzal a kéréssel fordult Alevrához hogy vegye elejét a bekövetkező eseményeknek és nyújtsa be lemondását. Alevra természetesen engedett a felszólításnak és a lemondás ezidőszáig már Maniu kezei között van. A parlament mai ülésén történt egyik felszólalás sejteti engedi, hogy az Alevra-féle tranzakció a CFR-tisztviselők új egyenruha-rendeléseivel van összefüggésben. Alevra lemondása így szenzációs politikai botrányvá dagad, amelyről holnap vagy holnapután fog hivatalos helyről is tudomást szerezni a közvélemény.

A fűtés racionalizálása. Csütörtökön este 21-en délután hét órakor tartja ezen a címen előadását dr. Manusek-Langer Ottó, a Penner-börgyár főmérnöke a Kazántulajdonosok Egyesületének alelnöke a kereskedelmi és iparkamara nagytermében. Az előadás, amely vetített képekkel történik, a kazánfűtés terén elérhető megakarításra fog rámutatni.

Megindult az első luxusvonat Nápoly és Róma között. Nápolyból jelentik: Róma és Nápoly között tegnap utba indították az első luxusvonatot. Az express-gyorsaságú szerelvény összes kosijai művészi belsődíszítésű Pullmann-kocsikból állanak. A vonat első utján a vasutügyi minisztérium főtisztviselői, a főváros főkormányzója és meghívott újságírók vettek részt.

Anna May Wong-al

(SUNG)

Felavatták a bolgár nemzeti színházat. Szófiából jelentik: Az öt éve épülő bolgár nemzeti színházat felavatták. A színház Kelet-Európa egyik leg-hatalmasabb kulturintézménye. Fel-szerelése a legmodernebb és forgó-szinpada is egészen újszerű. A felavata-són résztvett a kormány, a diplomá-ciai kar és a bolgár társadalom előkelő segei.

A detronizált Ferdinánd cár utazgatással tölti az időt. Londonból jelentik: Ferdinánd bulgár excár, aki az uralkodás gondjaitól megszabadulva, nagyon jól érzi magát és szórakoztató kirándulásokkal tölti az idejét, legközelebb Kelet-Afrikába utazik tanulmány utra.

Előntötte az árvíz a Pozsony-dévényi országot. Prágából jelentik: Pozsonyi jelentés szerint az árvíz következtében a pozsony-dévényi országoton a közlekedés teljesen lehetetlenné vált, mert az árvíz ezt is elborította. A víz szintje most ugyan már apadóban van, de a katasztrófa kirendelt osztagai éjjelenként több ponton többször is bevilágítják fényszórókkal a medret, hogy az esetleges újabb áradás a part más pontjain se találja ké-születlenül a lakosságot.

Ebéd a Szentszéknél akkreditált diplomaták tiszteletére. Rómából jelentik: A Stefani távirati iroda közlése szerint Gasparri vatikáni államtitkár tegnap a Citta del Vaticano létesítendő külügyminisztériuma részére szánt palotájában ebédet adott a Szentszéknél akkreditált diplomaták kar tiszteletére. A diplomaták az ebédet diszruhákban és összes kitüntetésekkel jelentek meg. Gasparri államtitkár az ebéd folyamán üdvözlő beszédet mondott, amelyben rámutatott arra, hogy az ebédre meghívás egyenesen a Szent-átya óhajára történt, aki a legbensőbb kapcsolatot óhajta fenntartani a katolikus országok népeivel. Az üdvözlést a brazillai nagykövet köszönte meg.

Lloyd George alkalmatlannak tartotta Páris a béketárgyalások lefolytatására. Londonból jelentik: Az Ewing Newsben hatalmas polemizáló cik-

a Select-mozgóban

ke jelent meg Lloyd Georgenek. A cikk válasz Winston Churchill emlékirataira Lloyd George kifejté, hogy a háború befejezése után Amerikának kellett volna a páratlan bíró szerepét átvenni. Már akkor kijelentettem írja a nagy angol politikus, hogy Páris alkalmatlan terület a béketárgyalásokra. De a bosszút libagó franciák levették hízgelésükkel Wilson elnököt a lábáról. Páris győzött és a szegény elnököt sikerült a kezén-lábján megkötnöni.

Husz házat pusztított el egy szörnyű robbanás Pittsburgban. Pittsburgból jelentik: Egy bank közepében történt robbanás az uca két oldalán husz házat elpusztított. A romok alatt három nagyszámú család tagjai lettek halálosan. A vizsgálat még nem tudta megállapítani, hogy minek következtében történt a robbanás.

Nem várják az emigráció leje. Párisból jelentik: Az orosz monarchia is szervezettek Párisban gyűlést tartottak, amelyen Cyrill nagyherceg elnökölt. Cyrill nagyherceg proklamációjában magát minden oroszok cárijának nevezte, amelyet azonban a gyűlés nem ismert el azt a határozatot hozva, hogy a monarchikus oroszország visszaváltása esetén fogja kiválasztani a leendő cár személyét és Cyrill nagyherceget csupán az emigráció fejének ismeri el.

Szigoru jegyzetét tart a francia hadügyminiszter. Párisból jelentik: Fainlevé hadügyminiszter feddésre magához rendelte Parlanou és Oubeau tábornokokat, valamint Mania ezredest, mivel a parancsnokságuk alá tartozó Rajna-tartományi megszálló csapatok legénységében igen sűrűn fordulnak elő halálesetek. A kihallgatás után valószínűleg eljárás indul meg a magasrangú tisztok ellen.

Mezőgazdasági kiállítás Budapestén. Féláru utazás, vizummentes határát lépés márc. 16-30. Igazolványok a menetjegyirodáknak.

Derült idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint további lassu hőmérsékletemelkedéssel derült, nappal enyhé, éjjel egyelőre még hűvös időjárás várható. A hőmérséklet Budapestén ma délben +6 Celsius.

A Kereskedelmi és Iparkamara az adók pontos fizetésére buzdítja a kereskedőket. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara a következőközlemény közlésére kért fel bennünket: Hivatalos uton arról értesültünk, hogy Kolozsvár kereskedői és iparosai nem tesznek eleget az állammal s a községgel szemben fennálló kötelezettségeiknek és Kolozsvár lakossága 130 millió adóhatalakából 55 millió jut a kereskedőkre és iparosokra. Elismerjük, hogy kereskedőink és iparosaink nehézségekkel küzdenek, de mégis úgy értesültünk, hogy amikor kötelezettségeik teljesítésére kerül a sor, elsősorban a bankoknak és árutartozásaiért fizetnek és csak azután teljesítik az állammal szemben fennálló kötelezettségeiket. Ez a tény kevés hazafiságról tanuskodik, mert mindenkinek szent kötelessége, hogy fillérjével az állam fennállását biztosítsa, amely a maga során gondoskodik az egyének s a köz-biztonságról, valamint gyámolítja minden polgárának. Igaz, hogy az állam nagy külföldi kölcsönre kötött szerződést. Ennek a kölcsönnek célja azonban elsősorban a valutánk stabilizálása, az államnak a szállítóval szemben fennálló tartozásainak kifizetése, a CFR újja-építése. Mindezek igen kedvezően fogják éreztetni hatásukat az ország iparában és kereskedelmében. A kölcsönt az állam nem a folyó adósságok fizetésére vette fel, éppen ezért azt a kérdést intézzük kereskedőinkhez és iparosainkhoz, hogy vajon konszolidálható-e a mi valutánk, hogyha a külföld látni fogja, hogy a polgárok s elsősorban a produktív elemek: kereskedők és iparosok, nem tesszek eleget az állammal szemben fennálló kötelezettségeiknek: nem fizetik pontosan az adókat? A külföldi kölcsön visszafizetése kötelezettségeket ró ránk s megköveteli tőlünk, az adó fokozott pontosságú fizetését. Ezért intézzük e felhívást minden körzetünkbe tartozó kereskedőhöz és iparoshoz, arra kérve, hogy tekintsék szent kötelességüknek az adók pontos fizetését, amelyeknek ellenében a jelenlegi törvények minden lehető kedvezményt meg fognak számmunkra hozni. — A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara.

Hirdessen az Uj Keletben

Férfiöltönyöket speciálisan tisztít „Unió“ kelmefestőgyár Cluj.

Közgazdaság

Vámszabadraktárt kap Kolozsvár, Brassó, Nagyvárad és Temesvár

(Bucuresti-Bukarest, március 19. Az Uj Kelet tud.) Még a liberális rezsim alatt többször történt ígéret arra vonatkozólag, hogy az erdélyi nagyobb városokban engedélyt adnak vámszabadraktárak felállítására. Bratianu Vintila pénzügyminiszteriségének ideje alatt közvetlen megvalósulás előtt állott a vámszabadraktárak kérdése, a kérdés tető alá hozását azonban a libe-

rális kormány bukása megakadályozta. Az Ultima Ora most megbízható forrásból arról értesül, hogy a vámszabadraktárak kérdése a legrövidebb idő alatt a megvalósulás stádiumába kerül. Angol tőke segítségével Temesváron, Brassóban és Nagyváradon és Kolozsváron már a legközelebbi hetekben megkezdik a vámszabadraktárak felállítását.

üzemközségekbe lépnek a dunai hajózási társaságok. Berlinből jelentik: Néhány hét óta a német fővárosban tárgyalások folynak a dunai hajózási részvénytársaságok munkaközösségére vonatkozólag. A tárgyalások olyan előrehaladt stádiumban vannak, hogy a közeli napokban már befejezhetőek is lesznek. A megbeszélések szelleme megértő és már a közeli hetekben kölcsönös és egyetemes üzemközségben fognak dolgozni a társulatok. E közösség mellett azonban az első dunai gőzhajózási részvénytársaság, a Magyar Királyi Polyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság, a Bajor és Délnémet Lloyd, a Román Dunai Hajózási részvénytársaságok, ugyancsak a csehszlovák és jugoszláv társulatok megtartják önállóságukat és nemzeti lobogójukat. Az eddigi tervek szerint a munkaközösségbe beléphetnek még mindig olyan dunai hajózási társulatok, akik eddig távartartották magukat a tanácskozásként. Az eddigi diszpozíciók szerint a motorhajózási részvénytársulat szintén be fog lépni. A tarifák bázisát 1929. évre nem változtatják meg, csak egyes relációkban igazították hozzá a viláfgazalmi menetdíjakhoz.

Fuzió a amerikai petróleum-iparban. Newyorkból jelentik: A Standard Oil és a Vacuum Oil társulatok, mint azt az Uj Kelet már jelentette, huzamosabb idő óta tárgyalásokat folytatnak a két koncern fuziója tekintetében. Ezzel a fuzióval kapcsolatosan az amerikai petróleum-ipar tekintetében jelentős dolgok vannak készülöben. Az amerikai petróleumipart ugyanis nagyon nyugtalanítja az a körülmény, hogy Európában és Ázsiában egyre nagyobb arányokban fokozódik a petróleumtermelés. A 2 koncern tehát azon igyekszik, hogy Oroszország nagy földolajtermését magához ragadja és ilyen módon diktálhassa az árakat. Ugyancsak ez a két hatalmas társulat igyekszik Venezuela

petróleumiparát magához ragadni. Az amerikai törekvésekkel szemben a holland földolaj-koncernek dolgoznak azon hogy lehetővé tegyék a petróleum világprodukciónak szabályozását. A hollandok ugyanis nem rendelkeznek annyi tőke fölött, hogy sikeresen felvehessék a harcot az amerikaiakkal, akik viszont azon spekulálnak, hogy magukhoz ragadják a holland és belga petróleum ipari érdekeltségek nagyrészét, hogy ilyen módon a világon egyedül diktálhassanak.

A jugoszláv állami vasutak nagy rendezési. Belgrádból jelentik: Tegnap a jugoszláv közlekedésügyi minisztériumban tartott konferencia alapján elhatározták, hogy a jugoszláv vasutak kiterjesztése és anyagának felrészítése érdekében nagyobb rendelkezéseket fognak eszközölni. A pályázatban elsősorban jugoszláv cégeket létesítenek, de azonkívül nagy megrendeléseket kapnak Kruppék és Siemensék is. A Krupp-cég százmillió márkányi rendelésben fog részesülni. Az összeget tíz év múlva fizeti ki a jugoszláv állam.

Árverési hirdetmény

Alulírott közjegyző közbenjövetele mellett nyilvános árverésen, legtöbbet ígérőnek, késedelmes vevő terhére, elfognak adni különböző textil áruk, vásznak, szövetek, paplanok stb. stb. folyó hó 20-ikai kezdettel, mindennap délután 3-7 óráig, tételenként, Clujon, Calea Regele Ferdinand 35 sz. textil üzletben (Urania palota sarok).

Vevő a vételárat és 2.40% illetékkel együtt azonnal készpénzben kifizeti.

Dr. Joan Pordea közjegyző

Primăria Municipiului Cluj.

Nr. 4943/1929.

Publicațiune

Sa aduce la cunoștința generală că în vederea impunerii și constatării taxelor și contribuțiilor comunale pe anul 1929, contribuabili, cari dela ultimul recensământ ce s-a terminat în 30 Martie 1928 au suferit vreo schimbare în obiectele lor imposabile, urmează să se prezinta la Serviciul financiar a Municipiului în Str. Cogălniceanu Nr. 4 în camera 3 cu începere dela 18 Martie până în 26 Martie inclusive în fiecare zi dela orele 8-2, pentru a comunica funcționarilor incredințați cu acestea operațiune, schimbările ce au intervenit și pentru a fi citați apoi în fața comisiunilor de impunere.

Acțiunile contribuabili cari nu vor anunța în termenul de mai sus schimbările intervenite, vor fi impusi în baza datelor de recensământ ale anului 1928.

Contribuabili cari sunt supuși taxei asupra valorii locative se vor prezenta numai în fața comisiunilor de impunere în ziua pe care vor fi citați, urmând că atunci să prezinte comisiunilor dovezile și datele necesare la constatarea taxei.

Cluj, la 15 Martie 1929.

Primăria Municipiului Cluj.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apóhi hirdetések díja előre fizetendő. Jelligés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellette van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Fräulein perfect deutsch, rumänisch, französisch, auch Maschinenschreiben sucht Posten. Ght auch als Erzieherin zu zwei Käuern in einer besseren jüdischen Familie. - Unter Zuschrift Fleisig.

Veszek 4 parcellát A. jegyzésű Cur Somban. H. I. ász Adolf Gheorgheni, jud. Cluj.

Képviseletet bármilyen cikkűl egész Romániában elvállalok. Ajánlatok t. "Szorgalm" jellegre a kiadó.

Str. Mărășesti (v. Kriz. I. utca) 2. I. utca ujonnan épült 1, 2, 3 szobás komfortos lakások május 1-ére kiadók. Értekezni Str. Răjju (v. Kötő-utca) 3. Konkoly-ál, vagy Ullmann virág üzletben Primăria mellett.

Önállóan dolgozó masamódiéányok és ügyes tanulóéányok felvétetnek az "Ideal" kávéházban.

Komoly leány üzletben vagy irafikban kiszolgáló; vagy pénztárosnő; állást vállal. Cim a kiadóban.

Ázsurozást, tamburozást, passzirozást, himzést és apikálást a legjobb kivitelben vállalok. - Rosenberg József Dés, Kossuth Lajos-u. 32. 1712

Bábai határban egy cc 50 holdas, 20 éves, cs. terdő árverésen eladatik apr. 2-án, álmástól 9 k. Erdék-lőni kzségi bírónál. Községi előjáróság.

Makulaturapapír eladó az Uj Kelet kiadóhivata ában.

Uj könyvek

(Szépirodalom)

Arlen: Ifju szerelmek	Ára 204 lei
Benedek Marcell: Hamlet tanár ur	108
Anet Claude: A tulsó parton	153
Cherbuliez: Holdenis	102
Delmont: Város a tenger alatt	190
Dekobra: Guruó Vénusz	136
Erdős René: Pandy György ifjusága	204
Roland Dorgeles: A szent Louis Hemon: Az ökölvívó	187
Locke: Uri csavargó	136
Mathersy Helén (Jön a rozson át" szerzője): Győzelmes Vénusz	170
Courths Mahler: Szind Dóra	25
Oppenheim: Kalandorok és milliárdosok	68
Romain Rolland: Mahatma Gandhi	25
Sásdi Sándor: Hanna nagy utja	102
Sardou Victoria: Teodora	119
Strindberg: Az apa; Pajtások; Julta kisasszony	102
Wassermann: A lángész	156
	255

Uj utakon

Markovics Rodion: Szibériai garnizon	Ára 160 lei
Paleologue: Eugeniacsászárno vallomása	160
Benoit: Szerelmes elleneségek	160

Szép Ernő: Jó nő. (Legujabb költemények). Ára 102 lei.

Dosztojevszkij özvegyének emlékiratai

A legérdekesebb regényvel vetekednek ezek az írások, amelyekben a nagy orosz író felesége feltárja előttünk Dosztojevszkij mindennapi életét, írói műhelyét és mindent, ami a költő rajongóit érdekelheti. Ára két kötetben 408 lei.

Wallace: Erőszak	Ára 221 lei
Wallace: A dilettáns gonosztévő	153
Wallace: A halál angyala	163

Gárdonyi Géza műveinek gyűjteményes kiadása:

Dávidkáné	Ára 136 lei
Falusi verebek	136
Pöbolyék	136
Bor	102
Fehér Anna	102

Palle: 44 nap alatt a föld körül. (Egy cserkészliu utazása). Ára 136 lei.

Népszerű tudományos művek:

Mi a Rádió	Ára 20 lei
Renan: Evangelium	289
Akeresztény egyház	272

Mencken: A nők védelmében. (Házasság, szerelem stb. előítéletmentes vizsgálása ez a sziporkázóan öletés könyv). Ára füzve 149, kötve 214 lei.

Raul France: Az örök erdő. (Vonzó erdei séták kapcsán az ember és társadalom örök problémáját világítja meg a világhírű tudós). Ára 170 lei.

Molnár Antal legujabb zenekönyvei: Zenekultúra - Ára 187 lei

Jazz-band - Ára 119

Schidlof: Spanyol nyelvtan	Ára 272 lei
Lingua: Spanyol-magyar szótár	122
Complet spanyol szótár	272

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

TÖZSDE

A piac változatlan

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
		Zürich	394-3240						
Newyork	108-15	51900	51990	2561	16760	57370	71170	3380	
London	814-10	252377	252400	12425	81437	23	34530	16333	
Páris	659-659	203150	203150		66	224050	277951	13265	444
Milano	882-882	272125	27210	13410	880	3002	3728	1787	39075
Prága	49850	153950	153375		49775	169975	210662	52325	52325
Budapest	2940-2940	906400	90630		2930		12403	5925	26
Beograd		91277	91275		294	1007	12998	5933	176
Bukarest		30951	31000	1520		341	42325	2032	6050
Varsó	1920	530	6830		1905	643250	1978	37887	
Bécs	2368-2368	7305	7305		2360	805875		47477	
Berlin	4005-4005	12336	12330		3988	1361125	16687	80320	

Száz lej árfolyama: Zürich (zárlat) 310, Páris 1525 Budapest 34150, Bécs 42300, Prága 201050

Szerkesztői üzenetek

Allampolgársági panaszok. Az összes allampolgársági panaszosok leveleit a szűk jogvédőirodához juttattuk el, ahonnan rövidesen válaszolni fognak a levelekre.

Erettségizők. Az új rendelkezések értelmében az egyetemre nem vesznek fel rendkívül hallgatókat. Egyébként nem volna célszerű a beiratkozás, mert a tandíj és az egyéb illetmények horribilis összeget tesznek ki, a lehallgatott évet pedig nem ismerik el érettségi bizonyítvány nélkül. Egyetlen megoldás: letenni a bakalaureatusi vizsgát, ami ebben az évben lényegesen könnyebb lesz, mint eddig és csak azután beiratkozni az egyetemre.

K. I. Călățele. Nincs ilyen paragrafus. Az 53-ik §-ban lefektetett előnyöket csak speciális iskolák abszolvenszei élvezik. Segédszolgálatosnak azért felvehető, ha a sorozó bizottság nem fogja alkalmasnak találni rendes szolgálatra. Természetesen ebben az esetben a rendes katonai dót kell leszoigálni.

F. J. Felsővisó. Tessék sürgősen jelentkezni. Ha indokolni tudja távollétét, nem büntetik meg.

S. J. Simleul. Hasonló kérésekkel sziveskedjenek a beszercei orthodox központi irodához fordulni.

Palesztinába utazók. Leveleiket átadtuk a Palesztinahivatalhoz.

S. Baia Mare. Ügyét a kolozsvári magyar konzulátus diplomáciai uton elintézheti. Cím: Consulatul Maghiar Cluj, Calea Motilor 1.

Ludas. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

K. Mór sakter. Az Uj Kelet nem foglalkozik közvetítésekkel.

Franciaországi kivándorlók. A francia kivándorlásokat, mint ahogy azt az Uj Kelet megírta, a francia kormány kezdeményezte. Franciaországban ugyanis a háború után a lakosságban a városokba való beözönlése miatt elnéptelenedtek a falvak és azoknak benépesítése érdekében a francia kormány az összes keleti államokban verbuválni kezdte a munkanélkülieket. Ennek megfelelően tehát főleg mezőgazdasági munkásokat kíván a francia kormány, és olyan ipari munkásokat, akiket a falvakon használni tudnak. A kivándorlásokra vonatkozólag egyébként részletes felvilágosításokat a vármegyei prefekturák adnak, de a HIAS máramaroszi irodájának a legbiztosabb pontos adatokkal tud az érdeklődők rendelkezésére állani.

F. E. Turda. Levele sajnós későn jutott kezeinkhez. Sziveskedjék értesíteni, hogy pártfogolja Kolozsváron van-e még, hol találhatjuk meg és milyen elhelyezkedésre van szüksége.

G. M. Oradea. A békeszerződés a biztosító társaságokat átszámítási arányszámra nem kötelezte. Sokan nem akarták 1:2 arányban kötvényeiket kiszolgáltatni és a többi, valamikor itt működött és kötelezettségeik likvidálása nélkül az országból kivonult intézetek sorába a kormány a Berliner Viktoriát is felvette. Ezek ellen diplomáciai uton szándékozik a kormány eljárni, mértis utasította a kereskedelmi felügyelőségeket, kezdjenek tárgyalásokat a beföldi biztosítókkal, hogy hajlandók volnának-e a fenti kategóriába tartozó intézetek üzleti állományát Romániában átvenni. A beföldi biztosítók most tanulmányozzák a kérdést és amennyiben átvállalják a fennálló üzletek átvételét, akkor a kormány külön rendelettel fog intézkedni a beváltási arány megállapításáról. Ellenkező esetben a kormány más módozatot fog találni a felek kártalanítására. Erre vonatkozólag kérésre figyelemmel az Uj Kelet közgazdasági rovatát, mely kellő időben fogja az olvasó tudomására hozni az intézkedéseket. 2. Cégek és vállalatok elvből nem ajánlunk s így arra vonatkozólag sem adhatunk tanácsot, hogy fia melyik pesti „intézet”-ben tegyen magánvizsgát. Erre a célra mindegyik megfelel, de figyelemmel arra, hogy egy ilyen vállalkozás, ha 3-4 osztály elvégzéséről van szó, 50-60 ezer lejt fektetésül igényel.

M. László Gbiris. Leveleit eljuttat-

tuk az Erdélyben tartózkodó dr. Weisburg Chaimhoz.

Tordai és Szamosújvári előfizetők. A Simon Böske nemzetiségéről keringő híreket nem kell komolyan venni. Miss Europa születésére nézve zsidó, ezt nemcsak édesapja, de ő maga is hírlapi nyilatkozatban hozta az egész világ tudomására. Sőt Simon Böske azt is kijelentette, hogy csak zsidó emberhez hajlandó férjhez menni, ami ugy hisszük mindennél erősebb bizonyíték. Ez a bizonyíték a pesti antiszemita sajtó is meggyőzte, mely még ma is erőyes hangon követeli, hogy Simon Bösket fosszák meg a Miss Europa címtől és nevezzék ki Miss Palesztinának. Az, hogy az Önök által említett lapok erről nem akarnak tudomást szerezni, talán rossz hirszoigálatukkal indokolható.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Szera, március 20. — Budapest 9.15 Trió-hangverseny; 12.05: Gramofonhangverseny; 17.35: Cigányzene; 19.35 Olasz nyelvoktatás; 20.10: Szabó Margit színművész verseteket mond; 20.30 Ir-est; 22.10: Időjelzés, időjárásjelentés; 22.35: Zenekari hangverseny. — **Breslau, 16.30:** Ir-délután; 19.30: Mozart: Don Giovanni c. operájának közvetítése. — **Brinn, 17.45:** Tilly Waldeh énekesnő dalestje; 20: Zenekari hangv. — **Kattowitz, 16:** Gramofonhangverseny; 17.55: Népszerű hangverseny; 20.30: Kamarazene; — **Köln, 17.45:** Hangverseny; 19.30: Bach-est; 23: Táncczene. — **Leipzig, 19.30:** Beethoven: Fidelio c. operájának közv. — **2. L. O. London 5xx Daventry, 12:** Bella Redford (sopran) és Booth Hitchná (basszus) hangv.; 16.45: Orgonahangv. 18.45: Brahms-dalok; 21.35: Egy vig-opera közv. — **Riga, 17:** Délutáni hangverseny; 20: Lehár: Paganini c. operettjének közv. — **Róma, 17.30:** Hangverseny; 20.45: Egy opera közvetítése a Studióból.

Csütörtök, március 21. Budapest. 9.15: Hangverseny. Közreműködik Pálffy Mária (ének), Garai Margit (cselló), Pázmán György (zongora). 12.05: Cigányzene. 16: Rádó Szabad Egyetem 17.45: Dr. Mihajlov Mihály orosz bala-lajka zenekarának hangversenye. 18.45: Gyorsírási tanfolyam. 19.20: Angol nyelvoktatás. 19.50: Magyar nóták. Előadják: Berki Lili és Gézón Gyula cigányzene kísérettel. 21: Hangverseny. Közreműködnek: Weigart Aladár (zongora), Ország Tibadar (hegedű), Száder István (kürt), Dobos Imre (klarinét) és Kaliwoda Olga (ének). 22.15: Időjárás jelentés. Utána: Bachmann jazz-band. 23.15: A budapesti rádió üdvözlése és szerenádja Olav norvég trónörökös és Mártha svéd kir. hercegnő házassága alkalmából. (Magyar Imre és cigányzenekarának hangv.). **Bécs, 16:** Hangverseny Grete Marchfeld Brunner énekesnő közreműködésével. 20: Zenekari hangverseny. **5. G. B. Daventry Experimental.** 15: Szimfónikus hangverseny. 16.30: Harold Parker (sopran) hangversenye. 21.15: Ivan Menzies (bariton) és Peggy Cochrane (hegedű) hangversenye. 22.45: Indián zene. **Frankfurt, 16.35:** Hangverseny. 21.30: Paula Lindberg dalestje. **Kattowitz, 17.55:** Kamarazene. 20.15: Esti hagnverseny. 22.30: Táncczene. **2. L. O. London, 12:** Kathleen Vincent (sopran) és Kathleen Jakobs (hegedű) hangv. 18.45: **Brahms-dalok. Prága, 15:** Gramofonzene. 16.30: Jazz-zene. 19.30: Zenekari hangverseny. 22.20: Gramofonzene.

Színház - Művészet

HOTEL IMPERIAL

Pat és Patachon, mint detektívek

Soha nem álmódott és alig elképzelhető izgalmas érdeklődés kíséri a Hotel Imperial előadásait a magyar színházban. Eddig 16.000 ember nézte végig a Hotel Imperial-t. S még mindig nemhogy csökkenne, hanem egyre erő-sődik az érdeklődés.

Olyanok, akik sohasem jártak mozi-ba, akik fitymálva beszélnek a moziról, most valóságos rajongással beszélnek a Hotel Imperial-ról, miután könnyes szemekkel nézték és tapsolták végig.

A Hotel Imperial diadalmasan fut egész héten még a magyar színházban.

Csak szombaton fogja fölváltani egy másik szenáció: A legújabb, legkacag-tatóbb Pat és Patachon vigjáték. Ez a Pat és Patachon, mint detektívek — teteje és koronája mindennek, mint eddig filmen jókedv és ötletesség produkált. 10 felvonásból áll s a végén mindenkinek megfájdul a sok kacagás tól a dereka.

Csak szombattól lesz látható a Pat és Patachon, mint detektívek, addig állandóan szünet nélkül a diadalmas Hotel Imperial fut.

A Magyar Színház műsora:

Szerdán 3, 5, 7 és 9 órákor: Hotel Imperial.

Csütörtökön 4 és 6 órákor: Hotel Imperial.

Csütörtökön este fél 9 órákor: I. Liszt Ferenc első szerelme. (Ujdonság először). II. Kolozsvári Bál (Előszőr). III. Szomorúságának éneke-se. (Oszip Dymov 3 felvonásos tragi-komédiája. Forgács Sándor vendég-játékával. Premiérbérlét 33. szám. Sorozatszám: 307.

Pénteken 4 és 6 órákor: Hotel Imperial. Pénteken este fél 9 órákor: Asszonylel-kek. Boszorkánytánc. (Repriz. Bíró Lajos 4 felvonásos drámája. Poór Lili és Janovics Jenő föllépésével. Napibérlét B. 32. Sorozatszám 308.)

Szombaton 3, 5 és 7 órákor: Pat és Patachon, mint detektívek. (10 felvonásos új burleszk).

Szombaton este 9 órákor: Román elő-adás. (Sorozatszám 309.)

Vasárnap 3, 5 és 7 órákor: Pat és Patachon, mint detektívek.

Vasárnap este 9 órákor: Feleség—szere-tő. (Anna Jakobovitz és jiddis tár-sulatának vendégjátéka. Mersékelt-en emelt helyárrakkal. Sorozatszám 310.)

Hétfőn fél 3 és fél 4 órákor: Pat és Patachon, mint detektívek.

Hétfőn délután 6 órákor: Serke kozák. (Zsidó operette, Anna Jakobovitz és jiddis társulatának föllépése. Ja-kobovitzné héber vallásos dalokat énekel. Sorozatszám 311.)

Hétfőn este 9 órákor: Az ő nagy titka! (Háromfelvonásos tragédia. Anna Ja-kobovitz és társulata föllépése. So-rozatszám 312.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szerdán 3, 5, 7 és 9 órákor: Hotel Impe-rial.

Csütörtökön 4 és 6 órákor: Hotel Impe-rial.

Pénteken 4 és 6 órákor: Hotel Imperial. (Kolozsvárett utoljára.)

Szombaton 3, 5 és 7 órákor: Pat és Pa-tachon, mint detektívek. (A leg-újabb Pat és Patachon-film 10 fel-vonásban. (Utazás vizen, szárazon s levegőben).

Vasárnap, március 24-én, d. e. 11 órákor: Mozimatiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. Malec hoztajnek (7 felvonásos bur-leszk.)

Hétfőn 3, 5 és 7 órákor: Pat és Pata-chon, mint detektívek.

Kedden fél 3 és fél 5 órákor: Pat és Pa-tachon, mint detektívek.

A színházi iroda közleményei:

Jakobovitz Anna zsidó társulatának föllépése Kolozsvárott. Futó tűzként ter-jedt el annak a híre, hogy Jakobovitz Anna híres zsidó színtársulata pár esté vendégjátékra visszatér Kolozsvárra. Oriási sikere volt ennek a színtársu-latnak s a közönség alig várja, hogy újra láthassa ezt a nagyszerű társula-tot. A zsidó színtársulat első föllépése vasárnap este 9 órákor lesz, amikor a Feleség Szerető című 3 felvoná-sos nagyszabású tragédiát adják elő. Ez leghíresebb szerepe Jakobovitz An-nának. Második föllépésük hétfőn d. e. 6-kor lesz, amikor a Serke kozák ci-mű zsidó operettet adják, amelyben Jakobovitz Anna gyönyörű hangját és csodás operette-művészetét fogja a közönség megbámulhatni. Hétfőn este 9-kor pedig Az ő nagy titka című 3 fel-vonásos tragédia kerül színre, szintén Jakobovitz Annával a fő szerepben. Je gyekezekre az előadásokra már most válthatók.

A drámai társulat visszatérése. Ma este érkezik haza a budapesti vendég-játékról a drámai személyzet és hol-nap (csütörtökön) este gazdag műsorú előadással fogják megkezdeni ismét szí-nészeink itteni működésüket. A holnap-estén Tabéry Géza színes, gyönyörű egyfelvonásos, a Kolozsvári bál — Bárd Oszkár mélyhangulatu idille, Liszt Ferenc első szerelme és Ossip Dymov 3 felvonásos tragikomédiája, Szomorúságának éneke-se kerül színre. Ez utóbbiban fellép a kittingő Forgács Sándor is vendégként. — Pénteken este Bíró Lajos 4 felvonásos drámája, az Asszonylelkek kerül színre (amely most Boszorkánytánc címen oriási si-kerrel kerül színre esténként a buda-pesti Belvárosi Színházban). Az Ass-zonylelke főszerepeit Poór Lili, Laczkó Aranka, Janovics Jenő, Petrő-czy Alice, Mészáros Béla, Kemény László, Lantos Béla, Balázs Samu ját-szák.

A Nemzeti Színház és a Román Opera héti műsora:

Szerda: Tannhäuser (John Sullivan fel-lépésével).

Péntek: Műsorváltozás folytán Tann-häuser helyett a Zsidónő. John Sul-livan bucsufellépte.

Szombaton d. u. Bohémek (Gyermek-előadás)

Szombat este: A kardinális.

Vasárnap d. u.: Szóktetés a szerájából

Vasárnap este: Medea.

Hétfőn d. u. Hét eladó leány.

Hétfőn este: Tosca (Munkáseelőadás)

Kedd: A kardinális.

Szerda: Fidelio.

Csütörtök: Nincs előadás.

Péntek: Nincs előadás.

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap d. u.: Szevillai borbély.

Vasárnap este: Az elveszett levél.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

ÖZÖNVIZ

Komédia három felvonásban

(Mindon jog fenntartva)

Írta: H. Berger

Fordította: Szabó Imre

Charley: Senki, mister Beer, senki nem volt itt!

Beer: Mégis csak más idők vannak most, mint valaha. Igaz?

Charley: Igaz, mister Beer! De tegnap este még a régi élet járta itt mifelénk. (Beer fölé hajolva.) A múlt héten itt volt Lucy. Hej, ha látná, milyen ügyes s milyen szép nőcske még ma is!

Beer: Lucy, micsoda Lucy? Nem tudom, ki az!

Charley: Lucy, nos hát a Lucy Smith! Lehetetlen, hogy elfelejtette, mister Beer! Finom kis macska, szöke és kékszemű. Enekesnő volt a Strand mulatóban. Lucy, Lucy Smith! Tessék már visszaemlékezni egy kicsikét!

Beer: O yes, már emlékszem! Mit csinál a kis ördög?

Charley: Hogy őszinte legyek, bizony most, hogy is mondja, most... látom tudom én... most szegény egy... amolyan. Nagy kár érte... de kérem, azért nem busul, sőt ellenkezőleg, sokat kacag és úgy hallottam, elég szépen keres.

Beer: Ezzel nem nagyon dicsérik. Mert minél többet keres, annál rosszabb (kóhint) az erkölcsére. Nos és gyakran jár erre felé?

Charley: Hol jön, hol kimarad. Jó néhány napja már, hogy nem láttam. Milyen jó is volt egykor, mikor együtt tetszettek bejárni hozzánk. Hej, micsoda nők voltak. Ott, ott a szeparéban (cséltint) ... színház után.

Beer (fennhangon): Milyen jó, hogy nyitva van a ventilátor.

Phraser: Legyen szives (Charley felé.) csukja le a ventilátort.

Charley: Kérem szépen. (Elállítja a ventilátort.)

Beer: Fizetek!

Charley: Egy Marty-konyak, két Wer mouth. Kétszer tíz az husz! (A telefon csönget.)

Streeton: Charley!

Beer: Ha keresnek, nem vagyok itt! Értetted?

Charley: Igenis, mister!

Phraser (dühösen): Ha engem keresnének, én itt vagyok, értetted? Mert én nem félek ott lenni, ahol vagyok.

Charley (a telefonba): Halló, halló, itt Streeton-bar! Kit parancsol, kérem?

mister Beert? Vele nem szolgálhatok, nincs itt!

Beer (Charley fülébe): A börzén vagyok.

Charley: Már régen nem volt erre mi felénk. Halló! Mit tetszik kérdezni? Fogalmam sincs, bizonyára a börzén lesz, sőt egészen biztosan! Hallom, hallom, all right, kérem szépen kedves miss, nagyon szivesen!

Beer: Ki beszél? Női hang, ugy-e?

Charley: Yes, egy nyugtalan női hang.

Beer: Az ördögbe is!

Charley: Arra kért, szoljék önnek, ha látom valahol, hogy föltétlenül szóljon be a Swift-villába.

Beer: Köszönöm. (Menni készül, amikor megreceseg a Morse-készülék. Charley oda készül, de Beer megelőzi.)

Streeton: Charley hagy el, erigy nézd meg az utcai hőmérőt, hány fok van odakint?

Charley (kimegy.)

Beer (olvassa a szalagot): Az északi - ki - vá - ro - sok - fe - lői cik - lom kö - ze - le - dik. A Missisipi vize emelkedőben... Raien legyőzte boxmérkőzésben Kilinont. Ga - bo - ra... No végre valami, ami engem is érdekel! Buza száznegyvennyolc zéró hat. A te - her - va - go - no - kat feltartóztatták Bufallóban. Az angol társas - ságok emelték a tarifákat. Hát ez előre látható volt. Száznegyvennyolc zéró hat, nemsokára feljut két dollárra. (Phraser felé): Ugy-e kitűnő dolog! Különösen azokra, akik óvatosak voltak és nem csináltak marhaságokat.

Phraser: Mit mondott?

Charley (bejön.)

Beer: No, mi újság, lesz eső?

Charley (rémülten): Negyvenhárom mutat a termometer, az ég be van borulva, a tó fölött forgószél kavargog, a víz egyre emelkedik és fekete.

Phraser (Beer felé): Mit mondott, kérem ismétlje!

Beer: Azt kérdeztem, fog-e esni! Viszontlátásra mister Streeton, Isten veled Charley!

Streeton: A | viszontlátásra, mister Beer!

Charley: Legyen szerencsém, mister.

Beer (el.)

Phraser: Persze nem merete ismételni amit a gabonákról mondott! (Az ajtó felé.) Te ronda, te taknyos! Epen ez a penészvirág hiányzik innen (Kinéz az ablakon.) No hála Istennek, ott látom a részeges O'Neilt. Errefelé tart, mindjárt itt is lesz. (Streeton felé.) Kedves mister Streeton, mondhatom magának, ha efféle vendégek járnak ide, ez a bar közönséges csapszékké fog lesüllyedni.

Streeton: No ne izguljon már, mister Phraser! Ez nem tesz jót az ilyen nagy hőségben. Igyunk inkább whiskyt! (Charley a pult mögé megy és elkészít három whiskyt.)

Charley: Tessék három whisky!

O'Neil.

(Joviális, javakorbelt férfi, a részeges emberek nagyhangú vidámságával, zsa kettben, cilinderral, amit fején hagy.)

O'Neil (odamutat egyenkint a bentelőkörre): Mister Streeton, Charley, mister Phraser, üdvözlöm önöket, főleg azonban kérek én is egy szép adag whiskyt. All right, jó reggelt gentleman! Fel vagyok háborodva, mondhatnám, fej vagyok bősülve, hogy önök az én távollétemben és a hátam mögött most és mindenkoron, csakis és folyton és egyre jót beszéltek! Csak jót! Igaz?

Charley (tapsol): Ugy van, úgy van! Csak jót, csak jót!

O'Neil (Phraser felé): Ide figyeljen és mondja meg nekem, mit gondol, mennyi pénzzel, hány dollárral vesztegettek meg engem a mai napon? Nos?

Phraser keserű gunnyal): Jó reggelt, mister O'Neil!

Streeton: Mit küldjek, mister O'Neil?

O'Neil: Adj egy bistert, Charley, zöld paprikával. Legyen erős és égessen, mint a pokol. (Streeton felé.) Mondja már, mister Streeton, mit gondol, mennyit zsaroltam máma, hány dollárt?

Streeton (kacag): Jó kedvében van, mister O'Neil, vicces kedvében. Tessék, itt egy pohár whisky, igyunk! Igyunk mindnyájan, hiszen maguk az én legkedvesebb vendégeim! Rajta, rajta emeljük poharainkat egy jobb időjárásra!

Phraser (zordul): Az időn kívül nincs más témája! Mister O'Neil! Ön szeretné tudni, ugy-e, mit beszélünk itt a maga távollétében? O, kérem alássan! Beszélünk az északi államokról és a fekete tavakról. Tud rótuk talán valami újat? Talán valamit a csatornákról. Hisz ez az üzlete! (Kesernyésen.) Meg fog mellette gazdagodni, épügy, mint én, amikor csödbe mentem! Igaz?

O'Neil: O, bizonyára. Sőt egy kissé tulságosan is meggazdagodom. Egy kis özönviz, az áldóját, már ennek a kedvéért is kitorhethet! (Ünnepélyes komor hangon.) O, a vízözön! Megnyílik az ég és átcikáznak rajta a villámok. A csatornák hirtelen megrepednek, a föld megborad, sötét örvényei pedig föltáruhnak. Az állatok és az Ur minden teremtményei elhagyják buvóhelyeiket s egetverő jajongással fogják segítségért kiáltani. Megnyílnak a sírok és irózatos esend közepette ki fogják fordítani beleiket. Felér és utálatos férgék kigyózza' menekülnek, azt sem tudják, hová. O, nagy Isten, aki ura vagy a nagy világegyetennek! (Mindnyájan felugranak.) Micsoda özönviz szakad erre a világra, micsoda katasztrófia. No de azért igyunk! Isten éltesse bennünket!

Phraser: Hisz ez nagyszerűen meg van bolondulva.

Streeton: Ejnye, mister O'Neil, hogy megijeszti az embert. En, Istenemre mondom, a legkomolyabban megretentem, pedig nem vagyok ijedős természet. Hát hiszen, uraim, nem tréfa dolog egy ilyen özönviz! Isten éltesse önöket!

Charley: Bevallom, én magam is, kérem szépen, megijedtem. Mert kérem aláson, az ég nagyon is beborult!

O'Neil (titokzatos komorsággal): Hát uraim, mondhatom, nekünk nagy szükségünk van a bátorságra. Meggyarázom, hogyan kezdődik. Előbb nagy bennünket a nap, majd eltávozik a hold, később eltűnnek a csillagok és nem látjuk a planétákat, a borzalmas sötétségben pedig, a tenger mélyéről felkavarognak a tenger rémei. Mister Phraser, szereti a százlábu puhányokat?

Phraser (összerezzen): Ugyan, micsoda bolond kérdések ezek?!

O'Neil: Mondhatom, nem bolondság, ami most készül. Rákok, meduzák, tengeri kigyók, undok hullók, falánk halak és nagyszemű csigák fognak lakmározni a maga pöffedt hullájából.

[Folyt. köv.]

Anna Jakobovitz

amerikai zsidó színtársulatának utolsó erdélyi előadásai.

Désen

Szerdán, március 20-án: A világ anyja. A színtársulat slágerdarabja, dráma 3 felvonásban.

Csütörtökön, március 22-én: Serke kozák. Enekes színjáték 4 felvonásban. Eredeti jiddis népdalok.

Kolozsváron a Magyar Színházban:

Vasárnap: Feleség-szerető.

Hétfőn d. u. 6 órakor: Serke kozák. 3 felv. operett.

Hétfőn este 9 órakor: Az ő nagy titka. 3 felvonásos tragédia.

SZEFVE
Ejje
KIAÉD
ST
ELOFIZ
Eje
Eje
Neg
Ejy

X év
1929
568

Kaszab vég

Kaszab A nőke amig rék zsidó. Iságot tett ben, de hall érdekebe a vagyonát. A ségi elnök a magyar z ama szükség zott, akikne lesztnai za Kaszab Ala és társadal nemcsak ak nek az építől, de mir hogy a zsidó - a magya lesztnai me títse be és lág zsidóság megnyilatko és mégis mo deletében el egyetlen szó emlékszik m lokról, amell tettel emlékb sabb örökség Akadémia ka hogy megjut irásban, vagy lekedetét vis egység meg Vajjon, ho rdeletnek vitte rá Kas osost és hitl az újjáéledő kösök közül a magyar le nek gondolá szébbe. Ha erő segítség hette volna, illet meg le tenciói szeri örökség, ug fogultság ne gának itelné ez a lényeg letének és a jának, az eg hitte, amiko akaratát, ho eselekedet le megteremtés Már az ma dia, hogy K neki valami egységhez hogy mit ér a loki egys hitte - és e kében tüzte ság a maga majd marad zsidóságot. I szab Aladár a zsidó-kérd. A hivatalo csak hogy ki közösségéből tő-e azokat a agátöltérte Magyarorszá csak a zsidó nemcsak kis